

Lag

om ändring av lagen om vattentjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om vattentjänster (119/2001) 1 §, 3 § 1, 3, 4 och 8 punkten, 4 § 2 mom., 5—8, 8 a, 10 och 11 §, 15 § 1 och 4 mom., 15 a och 15 b §, 16 och 16 a §, 17 § 2 och 3 mom., 18 och 19 §, 20 § 1 och 3 mom., 20 a—20 c §, 20 d § 3 och 4 mom., 23 § 1 mom., 24 § 2, 3 och 5 mom. samt 30—35 §,

av dem 3 § 1, 3, 4 och 8 punkten, 5, 7, 8, 8 a, 10, 11, 15 a och 19 §, 20 § 1 och 3 mom., 20 a—20 c §, 20 d § 3 och 4 mom. samt 24 § 5 mom. sådana de lyder i lag 681/2014, 4 § 2 mom. sådant det lyder i lag 694/2025, 15 § 1 och 4 mom. samt 16 och 16 a § sådana de lyder i lag 1259/2022, 15 b § sådan den lyder i lagarna 290/2018 och 694/2025, 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 681/2014, 32 § sådan den lyder i lag 827/2019 och 35 § sådan den lyder i lagarna 1013/2018 och 137/2025, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 681/2014, ett nytt 3 mom., till 3 §, sådan den lyder i lagarna 681/2014 och 1259/2022, nya 9—11 punkter, till lagen nya 4 a—4 e, 5 a och 8 b §, till lagen nya 9 a, 9 b och 11 a §, till 17 c §, sådan den lyder i lag 681/2014, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 35 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att trygga vattentjänster som till skäligen kostnader och driftsäkert möjliggör

- 1) tillgång till tillräckligt med hushållsvatten som uppfyller de kvalitetskrav och kvalitetsmål som föreskrivs med stöd av hälsoskyddslagen (763/1994), och
- 2) sådan avloppshantering som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på försvarsförvaltningens vattentjänster.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

RP 40/2025 rd
JsUB 4/2025 rd
RSv 126/2025 rd

1) *vattentjänster* uttag, ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten samt bortledande och behandling av spillvatten,

3) *vattentjänstverk* en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster, och
a) levererar vatten för användning som hushållsvatten till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller motsvarande minst 50 personers behov, eller
b) tar emot spillvatten till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller från minst 50 personer,

4) *kund* en fastighets ägare eller innehavare som ingår ett avtal enligt 5 kap. med ett vattentjänstverk om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

8) *kundägt vattentjänstanslagslag* ett vattentjänstverk i andelslagsform av vars kunder mer än hälften är medlemmar av vattentjänstanslagslaget,

9) *partivattentjänstverk* en inrättning som levererar vatten till vattentjänstverk, eller leder eller behandlar spillvatten från vattentjänstverk,

10) *verksamhetsområde* det område där ett vattentjänstverk sköter vattentjänsterna enligt vad som föreskrivs i lag och där fastigheterna inom området ska anslutas till vattentjänstverkets hushållsvatten- eller spillvattennät,

11) *vattentjänstegendom* hushållsvatten- och spillvattennät som ett vattentjänstverk eller partivattentjänstverk använder samt sådana byggnader, konstruktioner och anordningar i direkt anslutning till att ta, behandla och leverera vatten samt ta emot och behandla spillvatten som ett sådant verk använder.

4 §

Myndigheter

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är livskraftscentralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

4 a §

Tillsynsmyndigheternas tillsynsuppgifter

Allmän tillsynsmyndighet enligt denna lag är livskraftscentralen.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har inom sitt ansvarsområde tillsyn över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den följs.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har inom sitt ansvarsområde tillsyn över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den följs.

4 b §

Kommunens vattentjänstsuppgifter

Kommunen ska i förvaltningsstadgan ge bestämmelser om de kommunala myndigheter som svarar för uppgifterna enligt denna lag.

Bestämmelser om samarbete mellan kommuner finns i 8 kap. i kommunallagen (410/2015).

4 c §

Behållande av vattentjänsterna i kommunal ägo

Kommunen får inte sälja eller på något annat sätt överlåta sitt ägande i ett vattentjänstverk, ett partivattentjänstverk eller en vattentjänstegendom till någon annan än en annan kommun eller till ett vattentjänstverk eller partivattentjänstverk som ägs av en kommun.

Ett vattentjänstverk eller ett partivattentjänstverk som helt ägs av kommunen eller som kommunen på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) har bestämmande inflytande över får inte sälja eller på något annat sätt överlåta vattentjänstegendom till någon annan än en kommun eller till ett vattentjänstverk eller partivattentjänstverk som helt ägs av en kommun.

Ett verk som avses i 2 mom. får ta i bruk endast sådan ny vattentjänstegendom som det äger.

Ett verk som inrättas ska vara ett vattentjänstverk eller partivattentjänstverk som helt ägs av kommunen eller ett kundägt vattentjänstandelslag.

4 d §

Kommunens förköpsrätt

Kommunen har förköpsrätt vid köp som gäller sådana vattentjänstverk och partivattentjänstverk och sådan vattentjänstegendom som finns inom dess område. Genom att utnyttja sin förköpsrätt träder kommunen vid tidpunkten för köpslutet in som ägare i stället för den i överlåtelsebrevet angivna köparen på de vid köpet avtalade villkoren. Om det i köpet ingår ett villkor som kommunen på grund av villkorets art inte skäligen kan uppfylla, ska förpliktelsen omvandlas till en penningprestation som motsvarar förpliktelsens fulla värde. Kommunen intar samma ställning som köparen i förhållande till tredje part.

Om föremålet för köpet finns inom två eller flera kommuners område, har den kommun förköpsrätt inom vars område det verk som är föremål för köpet eller det verk som äger den vattentjänstegendom som är föremål för köpet har sin hemort. Om ovan avsedda kommun inte utnyttjar sin förköpsrätt, har också de andra kommuner inom vars område verket sköter vattentjänsterna motsvarande rätt i en ordning som baserar sig på antalet kunder som verket har inom respektive kommuns område.

Säljaren av det vattentjänstverk, partivattentjänstverk eller den vattentjänstegendom som är föremål för köpet ska senast en månad efter tidpunkten för köpslutet underrätta kommunen om köpet. Underrättelsen ska innehålla uppgifter om föremålet för köpet, köpevillkoren och köparen. Till underrättelsen ska fogas en plan för hur köparen säkerställer kontinuiteten i vattentjänsterna.

Kommunen ska bedöma behovet att utnyttja förköpsrätten med tanke på sitt ansvar att ordna och sin skyldighet att trygga vattentjänster samt fatta beslut om utnyttjande av förköpsrätten utan dröjsmål och inom högst tre månader från mottagandet av den underrättelse som avses i 3 mom. Om säljaren försummar sin underrättelseskyldighet enligt det momentet, börjar den tid som reserverats för utnyttjande av förköpsrätten löpa sex månader efter tidpunkten för köpslutet. Säljaren kan inte åberopa ett sådant köpevillkor som säljaren inte meddelat kommunen och som kommunen inte heller annars känt till när den beslutade utnyttja förköpsrätten.

När förköpet har slutförts ska kommunen utan dröjsmål ersätta köparen för de prestationer som grundar sig på köpet och som köparen fullgjort innan förköpet slutförts, med undantag för prestationer som föranletts av köparens eventuella försummelse. Dessutom ska kommunen ersätta köparen för de behövliga kostnader som uppkommit av köpet.

4 e §

Begränsningar i försäljningen av egendom i fråga om vattentjänstandelslag

Ett kundägt vattentjänstandelslag eller dess vattentjänstegendom får säljas eller på annat sätt överlåtas endast till en kommun, till ett vattentjänstverk som helt ägs av en kommun eller till ett annat kundägt vattentjänstandelslag.

2 kap.

Utveckling och ordnande av vattentjänster

5 §

Regional översiktsplanering av vattentjänster

Livskraftscentralen styr den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna för att främja driftsäkerhet, regionalt samarbete och strukturell förändring inom vattentjänsterna.

Kommunen ska delta i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna.

5 a §

Utveckling av vattentjänster i kommunen

Kommunen ska, i samarbete med vattentjänstverken och partivattentjänstverken inom sitt område och med andra kommuner och andra centrala aktörer, utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för att uppfylla denna lags syften.

Kommunen ska utarbeta en vattentjänstplan för sitt område tillsammans med de aktörer som avses i 1 mom. Kommunen godkänner och uppdaterar planen. En vattentjänstplan kan utarbetas tillsammans för flera kommuners område.

I kommunens vattentjänstplan ska hänsyn tas till den regionala översiktsplanering av vattentjänsterna som avses i 5 § och planen ska samordnas med områdesplaneringen och den faktiska samhällsutvecklingen.

Innan kommunens vattentjänstplan godkänns ska kommunen begära utlåtande av tillsynsmyndigheterna. En godkänd plan ska till de delar som är väsentliga med tanke på tillgången till information publiceras i ett allmänt datanät.

Närmare bestämmelser om innehållet i kommunens vattentjänstplan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Ordnande av vattentjänster

Ägaren eller innehavaren av en fastighet svarar för vattentjänsterna på sin fastighet.

Om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det, ska kommunen se till att åtgärder vidtas för inrättande av ett vattentjänstverk som motsvarar behovet eller för utvidgande av vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Om det inte är ändamålsenligt eller ekonomiskt möjligt att inrätta ett vattentjänstverk eller utvidga dess verksamhetsområde, kan kommunen alternativt se till att det vidtas andra åtgärder för att trygga tillgången till hushållsvatten eller bortledandet av spillvatten.

7 §

Områden som ska ingå i vattentjänstverkens verksamhetsområden

Verksamhetsområdena för vattentjänstverken inom en kommuns område ska omfatta de områden där det på grund av den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen är behövligt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets hushållsvatten- eller spillvattennät.

När de områden som avses i 1 mom. fastställs ska behovet av anslutning av fastigheterna till vattentjänstverkets ledningsnät bedömas i synnerhet när det gäller detaljplaneområden, tätorter och grundvattenområden.

8 §

Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde

Kommunen ska godkänna verksamhetsområden för de vattentjänstverk som är verksamma inom kommunens område eller fatta beslut om att det för ett vattentjänstverk inte behöver godkännas ett verksamhetsområde.

Kommunen kan godkänna ett verksamhetsområde endast för ett vattentjänstverk som är en av kommunens balansenheter, ett av kommunens affärsverk, en samkommun, en affärsverkssamkommun, en samkommuns affärsverk eller ett registrerat företag eller en registrerad sammanslutning.

Kommunen godkänner verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av vattentjänstverket eller, om verket inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört verket. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras ska information om saken ges i tillräcklig utsträckning och utlåtande begäras av tillsynsmyndigheterna. Ett beslut om verksamhetsområde ska delges genom offentlig kungörelse.

Kommunen ska vid behov, men dock med minst 10 års mellanrum, kontrollera aktualiteten av vattentjänstverkets verksamhetsområde.

8 a §

Förutsättningar för godkännande av ett verksamhetsområde och beslutets innehåll

För godkännande av ett verksamhetsområde förutsätts det att

- 1) de områden som avses i 7 § har beaktats,
- 2) vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för,
- 3) de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa,
- 4) målen i kommunens vattentjänstplan kan uppfyllas i verksamhetsområdet.

Av ett beslut om verksamhetsområde ska det framgå att de förutsättningar som beskrivs i 1 mom. är uppfyllda.

När kommunen godkänner ett verksamhetsområde ska den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar fastställa för vilka områden vattentjänstverket ska bygga hushållsvatten- och spillvattennät. I samband med beslutet om verksamhetsområdet ska det också ställas upp en målinriktad, med samhällsutvecklingens behov överensstämmande tidsplan för när hushållsvatten- och spillvattennäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.

Verksamhetsområdet samt de områden inom verksamhetsområdet där vattentjänstverket ska bygga hushållsvatten- eller spillvattennät ska anges på en karta. På kartan över verksamhetsområdet ska inte uppgifter om vattentäkter eller ledningsnät anges. Kommunen svarar för att uppgifterna om verksamhetsområdet lämnas i form av maskinläsbar geografisk

information till Finlands miljöcentral utan obefogat dröjsmål. Finlands miljöcentral ser till att kartorna över verksamhetsområdena publiceras i ett allmänt datanät.

8 b §

Inskränkning och upphävande av ett verksamhetsområde

Ett verksamhetsområde kan inskränkas eller helt upphävas, om

1) behovet av vattentjänster i verksamhetsområdet eller i ett område som inte längre ska ingå i verksamhetsområdet har förändrats så att vattentjänstverkets verksamhetsförutsättningar i området har försämrats väsentligt, eller

2) grunderna för beslutet om verksamhetsområdet har visat sig vara väsentligt felaktiga.

Om kommunen beslutar att inskränka eller upphäva ett verksamhetsområde ska den samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät, men kommer att ligga utanför verksamhetsområdet och hur vattentjänsterna ska ordnas i de i 6 § 2 och 3 mom. avsedda områden som kommer att ligga utanför verksamhetsområdet.

På beslut om inskränkning av ett verksamhetsområde tillämpas 8 § 3 mom. och 8 a §. På beslut om upphävande av ett verksamhetsområde tillämpas 8 § 3 mom. samt 8 a § 1 mom. 1 och 4 punkten och 4 mom.

9 a §

Vattentjänstverkets egendomsförvaltningsplan

Vattentjänstverket ska se till att det utarbetas en egendomsförvaltningsplan och att den uppdateras. I egendomsförvaltningsplanen ska kommunens vattentjänstplan beaktas. Syftet med egendomsförvaltningsplanen är att säkerställa att verket klarar av att sköta vattentjänsterna och svara för vattentjänsternas driftsäkerhet så att de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa.

Vattentjänstverket ska ge in egendomsförvaltningsplanen för kännedom till kommunen och livskraftscentralen.

Närmare bestämmelser om innehållet i och uppdateringen av egendomsförvaltningsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 b §

Tryggande av vattentjänsterna

Om ett vattentjänstverk inte klarar av att sköta vattentjänsterna på det sätt som anges i 9 §, ska kommunen vidta åtgärder enligt 6 § för att säkerställa att vattentjänsterna fungerar i området.

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

Fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets hushållsvatten- och spillvattennät.

En fastighet behöver inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattennät om den inte har någon vattenklosett och miljöskyddslagen (527/2014) iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till verkets hushållsvatten- eller spillvattennät ansluta en fastighet som på grund av vattenförbrukningen eller på grund av kvaliteten på eller kvantiteten av det spillvatten som ska ledas in i spillvattenavloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

Vattentjänstverket ska på begäran lämna uppgifter till kommunen om fastigheter som anslutits till hushållsvatten- och spillvattennätet.

11 §

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala miljöförhållningsmyndigheten beviljar på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för viss tid, från anslutningsskyldigheten för fastigheter enligt 10 § på de grunder som anges i denna paragraf. Den kommunala miljöförhållningsmyndigheten ska vid behov begära utlåtande om ansökan av den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten ska beviljas om

1) anslutningen till ledningsnätet blir oskälig för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak, och

2) befrielsen inte ensam eller tillsammans med andra befrielser på ett betydande sätt riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. förutsätter befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till hushållsvattennätet att fastigheten har tillgång till tillräckligt med hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven och kvalitetsmålen i hälsoskyddslagen. Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till spillvattennätet förutsätter utöver det som föreskrivs i det momentet att bortledandet och behandlingen av fastighetens spillvatten har ordnats i enlighet med kraven i miljöskyddslagen.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. kan befrielse beviljas, om en anslutning utanför en tätort bedöms bli uppenbart oskälig för fastighetens ägare eller innehavare. Vid bedömningen av om en anslutning är uppenbart oskälig kan hänsyn tas till fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens

1) höga ålder och andra motsvarande särskilda faktorer i dennes livssituation,

2) långvariga arbetslöshet eller sjukdom eller något annat jämförbart socialt hinder för betalning.

En beviljad befrielse upphör att gälla om användningen av fastigheten ändras så att behovet av vattentjänstverkets tjänster ökar eller fastigheten byter ägare eller innehavare.

11 a §

Avgift för behandlingen av en ansökan om befrielse

Den kommunala miljöförhållningsmyndigheten kan ta ut avgift för behandlingen av en i 11 § avsedd ansökan om befrielse. Den avgift som kommunen tar ut får motsvara högst kommunens totala kostnader för prestationen. Grunderna för avgiften anges närmare i en taxa som antas av kommunen.

15 §

Vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet

Ett vattentjänstverk ska hålla sig informerat om faktorer som är viktiga med tanke på dess verksamhet och konsekvenserna av den och om de risker som hänför sig till dessa faktorer. I detta syfte ska verket kontrollera kvantiteten av och kvaliteten på det råvatten som det använder, vattentjänstegendomens skick och mängden läckvatten i verkets hushållsvatten- och spillvattennät. Vattentjänstverket ska omvandla uppgifterna om ledningsnätens placering till maskinläsbar geografisk information.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

15 a §

Vattentjänstverkets beredskap

Ett vattentjänstverk ska förbereda sig för incidenter samt störningssituationer till följd av dem. Ett vattentjänstverk svarar för att vattentjänsterna för de till verkets ledningsnät anslutna fastigheterna är tillgängliga i störningssituationer. Under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011) och vid därmed jämförbara allvarliga störningssituationer under normala förhållanden ska nivån på tillgången till tjänster anpassas till situationen. För att trygga tjänsterna ska verket samarbeta med andra vattentjänstverk som är anslutna till samma ledningsnät samt med kommunen, tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheterna och vid behov med andra viktiga intressentgrupper.

Vattentjänstverket ska utarbeta en beredskapsplan som omfattar riskhantering och beredskap för störningssituationer, öva verksamheten för att säkerställa motståndskraften och vidta de åtgärder som behövs enligt planen. Vattentjänstverkets beredskapsplan är en sekretessbelagd handling. Planen ska uppdateras vid behov och minst vart sjätte år samt trots sekretessbestämmelserna ges in till tillsynsmyndigheterna och räddningsmyndigheten samt på begäran till kommunen.

Vattentjänstverket ska samordna beredskapsplanen med kommunens beredskapsplanering, den riskhanteringsplan för produktionskedjan för hushållsvatten som avses i hälsoskyddslagen, den släckvattenplan som avses i räddningslagen och den beredskapsplan som avses i miljöskyddslagen. En beredskapsplan enligt denna lag behöver inte utarbetas separat till den del en motsvarande plan, riskbedömning eller handling har utarbetats med stöd av någon annan lag.

Vad som i 1—3 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

Närmare bestämmelser om beredskapsplanens innehåll och vattentjänstverkets verksamhet för att trygga tjänsterna vid störningssituationer utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 b §

Anmälan om incidenter i vattentjänster

Vattentjänstverket ska utan dröjsmål till livskraftscentralen anmäla incidenter som på ett betydande sätt kan störa eller stör tillhandahållandet av vattentjänster. Vattentjänstverket ska i tillräcklig utsträckning informera om störningssituationer som beror på incidenter.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

Livskraftscentralen ska upprätthålla en lägesbild över vattentjänsterna och lämna en underrättelse om förändringar i lägesbilden för kännedom till jord- och skogsbruksministeriet och statsrådets lägescentral. För att skapa lägesbilden ska livskraftscentralen samarbeta med andra myndigheter och Försörjningsberedskapscentralen.

Närmare bestämmelser om när en i 1 mom. avsedd störning till följd av en incident i vattentjänsterna ska betraktas som betydande samt om innehållet i och utformningen och lämnande av i det momentet avsedda anmälningar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Tillgång till information och upplysningsplikt

Vattentjänstverket och kunden har rätt att av varandra få de uppgifter som behövs för anslutningen till vattentjänstverkets ledningsnät samt skötseln av vattentjänsterna.

Vattentjänstverket ska ge tillräcklig information om kvaliteten på det hushållsvatten som det levererar och om nivån på avloppsvattenreningen samt om hur avgifterna för vattentjänsterna bildas.

Vattentjänstverket ska minst en gång om året i samband med fakturan eller annars i lättillgänglig form lämna kunderna information om kvaliteten och priset på och förbrukningen av det hushållsvatten som verket levererar samt information om var verkets verksamhetsberättelse kan läsas.

Vattentjänstverkets kunder ska förmedla den information som avses i 3 mom. till slutförbrukarna av hushållsvatten.

Närmare bestämmelser om den information om kvaliteten, priset och förbrukningen i fråga om hushållsvatten som avses i 3 och 4 mom. och om lämnandet och vidareförmedlingen av informationen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 a §

Offentlighet i fråga om handlingar som innehåller miljöinformation

På tillgången till information ur ett vattentjänstverks handlingar som innehåller miljöinformation om kvaliteten på och mängden av råvatten eller hushållsvatten eller om behandling och avledande av spillvatten tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), även om verket inte enligt den lagen omfattas av dess tillämpningsområde.

17 §

Användning av en kunds fastighet

Vattentjänstverket ska se till att besök och åtgärder på kundens fastighet medför så liten olägenhet eller skada som möjligt för fastigheten eller dess användning. Vattentjänstverket ska ersätta andra än tillfälliga olägenheter och andra än obetydliga skador som verket orsakat.

Om erhållande av nyttjande- och äganderätt till områden som behövs för sådana byggnader, anordningar och konstruktioner som behövs för vattentjänsterna föreskrivs särskilt. Bestämmelser om rätten att ta grundvatten och avleda vatten samt om undersökningar som behövs för utredande av möjligheterna att vidta en åtgärd som avses i vattenlagen (587/2011) finns i den lagen.

17 c §

Befrielse från anslutning till dagvattenavlopp

Den kommunala miljövårdsmyndigheten kan ta ut avgift för behandlingen av en ansökan om befrielse. Den avgift som kommunen tar ut får motsvara högst kommunens totala kostnader för prestationen. Grunderna för avgiften anges närmare i en taxa som antas av kommunen.

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska vara sådana att det med dem på lång sikt är möjligt att täcka vattentjänstverkets ny- och reparationsinvesteringar och kostnader i enlighet med den egendomsförvaltningsplan som avses i 9 a §. Avgifterna ska vara skäliga och rättvisa.

I avgifterna får ingå högst en skälig avkastning på kapitalet, dock så att kraven enligt 1 mom. uppfylls.

I avgiftens storlek kan hänsyn tas till behovet att reglera vattenförbrukningen, ett särskilt användningsändamål för vattnet eller spillvattnets exceptionella kvalitet eller mängd. Avgifterna ska efter behov vara sådana att de främjar en sparsam förbrukning av vatten och minskning av mängden spillvatten samt förebygger att skadliga ämnen leds in i avlopp.

Vattentjänstverket ska årligen i samband med justeringen av avgifterna bedöma huruvida avgiftsgrunderna enligt 1—3 mom. uppfylls.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket ska ta ut grundavgift och bruksavgift för vattentjänsterna. Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller.

Bruksavgift tas ut enligt kvantiteten hushållsvatten som fastigheten använder samt kvantiteten av och kvaliteten på det spillvatten som leds bort från fastigheten.

Grundavgiften och anslutningsavgiften ska vara av olika storlek i olika områden, om detta behövs för att kostnaderna ska riktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar ska kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. Även bruksavgiften och de andra avgifterna kan på ovannämnda grunder vara av olika storlek i olika områden. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta också fastighetens användningsändamål.

Vattentjänstverket kan ta ut grundavgift, bruksavgift, anslutningsavgift och andra avgifter också för avloppshantering av dagvatten.

20 §

Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen

I kommunens eller företagets bokföring ska vattentjänsterna avskiljas från de övriga verksamheterna. För vattentjänsterna ska det för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys samt uppges noter till dem. Balansräkningen, resultaträkningen och finansieringsanalysen ska upprättas i enlighet med bokföringslagen. Balansräkningen, resultaträkningen och finansieringsanalysen för ett vattentjänstverk som omfattas av kommunallagens tillämpningsområde ska upprättas i enlighet med den lagen.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

20 a §

Vattentjänstverkets verksamhetsberättelse

Vattentjänstverket ska upprätta en sådan verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen. Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan ska ett vattentjänstverk som omfattas av kommunallagens tillämpningsområde upprätta en sådan verksamhetsberättelse som avses i kommunallagen.

Verksamhetsberättelsen ska i lättbegriplig form innehålla uppgifter om

- 1) det bokslut som avses i 20 §,
- 2) nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet,
- 3) huruvida de ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar som anges i verkets egendomsförvaltningsplan uppfylls,
- 4) huruvida de allmänna avgiftsgrunderna enligt 18 § 1 mom. uppfylls,
- 5) hur den avkastning som intäktsförts i enlighet med 18 § 2 mom. inverkat på avgifterna för vattentjänsterna.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla uppgifter enligt 2 mom. också när det gäller avloppshantering av dagvatten enligt 17 a §.

Vad som i 1 mom. och 2 mom. 1 punkten föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

Närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 b §

Granskning av bokslutsuppgifter och verksamhetsberättelse

Revisorerna ska granska bokslutsuppgifterna enligt 20 § och verksamhetsberättelsen enligt 20 a § som ett led i kommunens, vattentjänstverkets eller partivattentjänstverkets lagstadgade revision.

20 c §

Publicering av ekonomiska uppgifter

Vattentjänstverket ska i ett allmänt datanät publicera verksamhetsberättelsen enligt 20 a § samt leveransvillkoren och prissättningsgrunderna för vattentjänster.

20 d §

Informationssystem för vattentjänster

Vad som i 2 mom. föreskrivs om vattentjänstverk gäller också partivattentjänstverk.

Närmare bestämmelser om informationssystemet för vattentjänster, de uppgifter som ska lämnas till det och tidpunkten för lämnande av uppgifterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Ändring av avtalsvillkor

Vattentjänstverket får ändra de avgifter och övriga avtalsvillkor som anges i avtal enligt 21 § endast

- 1) på de grunder som specificeras i avtalsvillkoren, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån som helhet,
- 2) med stöd av en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut som grundar sig på en sådan ändring,
- 3) när omständigheterna förändrats oförutsägbart och väsentligt.

24 §

Uppsägning av avtal

Kunden får säga upp ett avtal enligt 21 § om anslutning till ledningsnätet i ett vattentjänstverks verksamhetsområde endast om fastigheten har beviljats befrielse från anslutningsskyldigheten med stöd av 11 § eller fastigheten inte omfattas av anslutningsskyldigheten enligt 10 §.

Vattentjänstverket får säga upp ett avtal enligt 21 § om tillhandahållande och anlitande av vattentjänstverkets tjänster endast om vattentjänsten har avbrutits på de grunder som anges i 26 § och avbrottet har pågått i mer än sex månader eller om det annars är oskäligt att hålla avtalet i kraft.

Trots vad som föreskrivs i 1 och 3 mom. får vattentjänstverket säga upp ett i 21 § avsett avtal om anslutning till ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster också om en kunds fastighet ligger utanför verksamhetsområdet eller kommer att ligga utanför verksamhetsområdet på grund av att detta inskränks. Då förutsätter uppsägningen dessutom att vattentjänstverket eller kommunen tryggar fastighetens vattentjänster och att detta inte föranleder kunden betydande extra kostnader.

30 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Tillsynsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett åläggande som den har meddelat med stöd av 29 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts eller förbjuds.

31 §

Rätt att anhängiggöra ärenden

Om kommunen har åsidosatt en skyldighet som avses i 6 § 2 och 3 mom. och ärendet inte har blivit anhängigt på tillsynsmyndighetens initiativ, kan ärendet anhängiggöras skriftligen av den vars rätt eller fördel saken kan beröra samt av den myndighet som bevakar allmänt intresse i saken.

32 §

Ändringsökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Den lagen tillämpas också på sökande av ändring i beslut som

den kommunala miljövårdsmyndigheten och den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag. Ändring i övriga kommunala myndigheters beslut söks genom kommunalbesvär med iakttagande av kommunallagen.

Vid sökande av ändring i ett i 16 a § avsett beslut av vattentjänstverket iakttas lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Vid sökande av ändring i beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande tillämpas viteslagen (1113/1990).

33 §

Besvärsrätt

Besvärsrätt har, utöver vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden och kommunallagen, den vars rätt eller fördel saken kan beröra, kommunen, tillsynsmyndigheten och en myndighet som bevakar allmänt intresse i saken.

34 §

Twistemål som gäller fastigheters vattentjänster

Sådana tvistemål mellan ett vattentjänstverk och en kund som gäller en fastighets vattentjänster behandlas vid tingsrätten. Bestämmelser om forum finns i 10 kap. i rättegångsbalken.

35 §

Tystnadsplikt

På tystnadsplikten för den som utför uppgifter som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

35 a §

Tillsynsmyndigheternas rätt att få information och utföra inspektioner

Tillsynsmyndigheterna har trots sekretessbestämmelserna rätt att på begäran få för utförandet av sina uppgifter enligt denna lag nödvändiga uppgifter av

- 1) varandra,
- 2) kommunen,
- 3) Skatteförvaltningen,
- 4) Försörjningsberedskapscentralen,
- 5) räddningsverket,
- 6) den som har tillsyn över sådana tillstånd att ta vatten som avses i vattenlagen,
- 7) den som har tillsyn över sådana miljötillstånd för avloppsreningsverk som avses i miljöskyddslagen,
- 8) vattentjänstverk,
- 9) partivattentjänstverk.

Den kommunala miljövårdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av ägaren eller innehavaren av fastigheten på begäran få de uppgifter för behandling av en i 11 och 17 c § avsedd ansökan om befrielse som är nödvändiga för att bedöma om en anslutning är oskälig.

Tillsynsmyndigheterna och av dem förordnade tjänstemän eller tjänsteinnehavare har för utförande av sina uppgifter enligt denna lag rätt att

- 1) röra sig på annans område,
 - 2) få tillträde till platser där verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag bedrivs,
 - 3) utföra inspektioner och undersökningar.
- En åtgärd enligt 3 mom. får inte vidtas i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Bestämmelserna i 4 c § 4 mom. och 4 e § i denna lag tillämpas på verk som inrättas efter ikraftträdandet av denna lag.

Kommunen ska inom två år från ikraftträdandet av denna lag i förvaltningsstadgan ge de i 4 b § avsedda bestämmelserna om de kommunala myndigheter som svarar för uppgifterna enligt lagen. Kommunen ska utarbeta en vattentjänstplan enligt 5 a § inom två år från ikraftträdandet av denna lag. Kommunen ska kontrollera att de verksamhetsområden som godkänts i enlighet med den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag överensstämmer med denna lag inom fem år från ikraftträdandet. Kommunen ska i fråga om nya vattentjänstverk som ska omfattas av tillämpningsområdet för denna lag fatta ett i 8 § 1 mom. avsett beslut om att verksamhetsområdet godkänns eller inte godkänns, inom fem år från ikraftträdandet av denna lag.

Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts i enlighet med den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som ligger i en tätort bestäms skyldigheten att ansluta fastigheten till verkets hushållsvatten- och spillvattennät i enlighet med 10 § i dess lydelse vid ikraftträdandet av denna lag tills kommunen kontrollerar att verksamhetsområdet överensstämmer med denna lag. Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts i enlighet med den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som ligger utanför en tätort bestäms skyldigheten att ansluta fastigheten till verkets hushållsvatten- eller spillvattennät i enlighet med 10 § i dess lydelse vid ikraftträdandet av denna lag tills fyra år har förflutit från det att det kontrollerats att verksamhetsområdet överensstämmer med denna lag.

Ett vattentjänstverk ska utarbeta en egendomsförvaltningsplan enligt 9 a § inom två år från ikraftträdandet av denna lag. Ett vattentjänstverk ska omvandla uppgifterna om ledningsnätens placering till maskinläsbar geografisk information i enlighet med 15 § inom fem år från ikraftträdandet av denna lag. Ett vattentjänstverk ska utarbeta en beredskapsplan enligt 15 a § inom fyra år från ikraftträdandet av denna lag.

De avgifter som ett vattentjänstverk tar ut ska överensstämma med 18 och 19 § för den räkenskapsperiod som följer efter det att egendomsförvaltningsplanen har utarbetats.

Verksamhetsberättelsen enligt 20 a § ska första gången upprättas för den räkenskapsperiod som börjar efter att egendomsförvaltningsplanen har utarbetats. De uppgifter som ska publiceras i enlighet med 20 c § ska publiceras i ett allmänt datanät inom sex månader från utgången av den räkenskapsperiod som avses ovan.

I ärenden som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängiga vid förvaltningsmyndigheter eller domstolar iakttas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På inrättningar vars verksamhetsområde har godkänts före ikraftträdandet av denna lag, men som efter ikraftträdandet inte uppfyller definitionen av vattentjänstverk, tillämpas den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag tills kommunen kontrollerar verksamhetsområdet i ett förfarande enligt denna lag. Om kommunen godkänner ett verksamhetsområde för en ovan avsedd inrättning i ett förfarande enligt denna lag, tillämpas på inrättningen efter det att verksamhetsområdet har godkänts bestämmelserna i denna lag trots att inrättningen inte uppfyller definitionen av vattentjänstverk enligt denna lag.

Helsingfors den 5 december 2025

Republikens President

Alexander Stubb

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah